

PATRICIA
HIGHSMITH

*KADIN
DÜŞMANLIĞI
ÜSTÜNE
KÜÇÜK ÖYKÜLER*

Çeviri: NİHAL YEĞİNOBALI

♥ can
öykü

PATRICIA HIGHSMITH

KADIN DÜŞMANLIĞI
ÜSTÜNE KÜÇÜK
ÖYKÜLER

Can Modern

Little Tales of Misogyny

Bu eserin ilk baskısı 1977 yılında Büyük Britanya'da yayımlanmıştır.

Bu kitabın Can Yayınları'ndaki ilk baskısı *Bir Kadın Düşmanından Öykücükler* adıyla 1996 yılında yapılmıştır.

© 1977, Diogenes Verlag AG Zürich

© 2018, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2018

2. basım: Mart 2019, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Emrah Serdan

Editör: Seçkin Selvi

Düzeltili: Burçak Başpınar, Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Saner Basım Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Litros Yolu 2. Matbaacılar Sit. No: 2/4 2BC 3/4

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 35382

İç baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 31900

ISBN 978-975-07-3909-5

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750739095

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

PATRICIA HIGHSMITH
KADIN DÜŞMANLIĞI
ÜSTÜNE KÜÇÜK
ÖYKÜLER

ÖYKÜ

İngilizce aslından çeviren

Nihal Yeğınobalı

Patricia Highsmith'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Ripley Su Altında, 2000

Yetenekli Bay Ripley, 2001

Ripley Yeraltında, 2016

Ripley'nin Oyunu, 2016

Ripley ve Peşindeki Çocuk, 2016

Köpeğin Fidyesi, 2018

Carol: Tuzun Bedeli, 2018

PATRICIA HIGHSMITH, 1921'de Teksas'ta doğdu, 1927'de ailesiyle New York'a taşındı. Üniversite eğitimini burada, Barnard Koleji'nde tamamladı. Highsmith, ülkesinin demokratik ideallerine inanırdı ama Amerikan rüyası onu derin bir hayal kırıklığına uğratacağı. Suç işleme psikolojisini, çift kişilik sorununu işleyerek çarpıcı romanlar kurgulayan Highsmith çok sayıda ödül aldı. İlk romanı *Trendeki Yabancılar*, "Ripley" serisi ve başka yapıtları birçok defa sinemaya uyarlandı. Diğer eserlerinin arasında *Carol*, *Ocak Ayının İki Yüzü*, *Edith'in Güncesi*, *Küçük g: Bir Yaz Masalı* ve *Kadın Düşmanları İçin Küçük Öyküler* sayılabilir. Highsmith, ömrünün son on iki yılını geçirdiği İsviçre'nin Locarno kentinde 1995'te lösemiden hayata veda etti.

NİHAL YEĞİNOBALI, 1927'de Manisa'da doğdu. Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'ni bitirdikten sonra New York Eyalet Üniversitesi'nde edebiyat öğrenimi gördü. *Genç Kızlar* adlı ilk romanını, Vincent Ewing adını verdiği sözde Amerikalı bir yazarın imzasıyla yayımladı. Ardından *Sitem*, *Mazi Kalbimde Bir Yaradır*, *Belki Defne*, *Gazel* adlı romanları ve *Cumhuriyet Çocuğu* adlı anı kitabını yayımladı. YeğinoBALI, çok sayıda yazarın klasik ve çağdaş yapıtlarını dilimize kazandırdı.

İçindekiler

El	11
Oona, Şen Mağara Kadını	15
Koket	19
Kadın Romancı	23
Dansçı	27
Yatak Hastası ya da Yatalak	31
Sanatçı	35
Orta Sınıf Ev Kadını	39
Tam Vesikalı Orosu ya da Nikâhlı Zevce	45
Doğurgan	51
Taşınabilir Yatak Objesi	61
Kusursuz Küçükhanım	69
Sessiz Kaynana	75
Mutaassıp	81
Kurban	89
Evangelist	97
Mükemmelliyetçi	103

EL

Bir genç adam bir babadan kızının elini istemişti.¹ Baba genç adama kızının sol elini gönderdi, bir kutu içinde.

Baba: “Kızımın elini istediğini söyledin ya, işte kızımın eli. Ama bana sorarsan sen aslında daha başka şeyler istemiş ve almışsın ondan.”

Genç adam: “Siz neler demek istiyorsunuz?”

Baba: “Neler demek istiyorum, sence? Benim senden daha şerefli olduğumu yadsıyamazsın, çünkü sen benim ailemden, izin istemeden bir şey aldın, oysa kızımın elini istediğinde ben sana istediğini verdim işte.”

Aslında genç adam herhangi bir şerefsizlik yapmış değildi. Sorun babanın kuşkucu olmasında, olayları çirkin yorumlamasındaydı. Baba şimdi yasal olarak genç adamı kızının bakımından sorumlu tutup kaz gibi yola-bilecek durumdaydı. Genç adam kızın elinin kendisinde olduğunu yadsıyamazdı, oysa sonunda bu eli umarsızlık içinde öpüp toprağa gömmüştü. El gömüleli neredeyse iki hafta oluyordu.

1. İngilizce “birinin elini istemek” evlenme teklif etmek anlamına gelir. Bunun Osmanlıca karşılığı olan *dest-i izdivaç* (*dest*: Osmanlıca el) terimi de aynıdır. (Y.N.)

Genç adam, kızı görmek için girişimde bulundu, ama babanın evini kuşatmış olan esnaf ve tüccarların arasından kendine yol açıp geçemedi. Kız sağ eliyle çekler imzalamaktaydı. Kan kaybından ölmek şöyle dursun, bu konuda yepyeni bir hız kazanmış gibiydi.

Genç adam gazetelere, kızın evini ve yatağını terk etmiş olduğu konusunda ilan verdi. Ne var ki ilkin bu evde ve bu yatakta bulunmuş olduğunu kanıtlaması gerekiyordu. Durum henüz kâğıt üstünde ve kilisenin gözündeki “evlilik” sayılmıyordu. Beri yandan kızın elinin onun elinde olduğu, paketi imza karşılığında teslim aldığı kesindi.

Şimdi beş parasız kalmış olan genç adam, “Ne eli?” diye polislere sordu, çaresizlikten saçını başını yolarak. “O el benim bahçemde gömülü!”

“Demek gözü kanlı bir suçlusun da aynı zamanda? Derbeder bir yaşam sürmekle kalmıyorsun, psikopat bir manyaksın da! Eşinin elini sen mi kestini yoksa?”

“Ben kesmedim, zaten o benim eşim bile değil!”

“Kızcağızın eli bunun elinde, ama eşim bile değil diyor!” diye burun kıvrıldı yasa adamları. “Ne yapalım şimdi biz bu adamı? Mantıksız, belki de akıl hastası bir adam.”

“Tımarhaneye kapatalım. Ne var ki aynı zamanda cebi delik olduğundan bir devlet hastanesine yatırmak durumundayız.”

Böylece genç adamı kilit altına aldılar. Eli onun eline verilen kız ayda bir gelip tel örgünün ardından ona bakıyordu, sadık bir eşe yaraşır biçimde. Ve çoğu evli kadınlar gibi onun da kocasına söyleyecek pek sözü yoktu. Ama tatlı tatlı gülümsüyordu. İşyeri genç adama ufak bir maaş bağlamıştı şimdi; kız, bunu da alıyor, kesik bileğini ise manşon içinde gizliyordu.

Genç adam ondan, yüzüne bile bakamayacak kadar

nefret ettiği için daha kötü bir koğuşa nakledildi, kitapları elinden alınıp ziyaretçileri yasaklandı ve sonunda zavallıcık gerçekten aklını oynattı.

Delirdiđi zaman başından bütün geçenler, sevdiği kızın elini isteyişi ve onun kesik elinin kendisine verilişi, genç adam için sonunda anlaşılabilirliğe kavuştu. Bir kızın elini eline almayı istemekle ne korkunç bir hata, hatta bir cinayet işlemiş olduğunu şimdi kavrayabiliyordu.

Onu kapatanlara başvurarak hatasını artık anlamış olduğunu söyledi.

“Ne hatası? Bir kızın elini istediğini açıklamak mı? Evlendiđimde ben de bunu yapmıştım.”

Hiçbir şeyle iletişim kuramadığına göre şimdi artık temelli delirmiş olduğunu hisseden genç adam günler günü bir lokma yemek yemedi, en sonunda yatağına uzanıp yüzünü duvara döndü ve öldü.

OONA, ŞEN MAĞARA KADINI

Az buçuk kıllıydı, ön dişlerinden biri de yoktu, ama cinsel cazibesi 150-200 metre öteden seçilebilirdi, koku gibi; kokuydu belki de. Yuvarlacık bir kadındı, yuvarlak karınlı, yuvarlak omuzlu, yuvarlak kalçalı; her zaman da gülümserdi, her zaman Şen Őakrak. Erkekler onu bu yüzden severlerdi. Ateşinin üstündeki tencerede her zaman pişen bir şeyler bulunurdu. Oona kendi halinde, basit bir kadındı, hiçbir zaman da sinirini bozmazdı. Kafasına öyle çok sopa yemişti ki beyninin cıllığı çıkmıştı. Oona'ya sahip olmak için başına sopayla vurmaya gerek yoktu, ama neylersiniz ki âdet böyleydi, Oona da kendini korumak için birazcık kaçınmak zahmetine bile pek katlanmazdı.

Oona sürekli gebeydi, ergenlik dönemini de asla yaşamamıştı, çünkü beş yaşından beri babası, sonra da erkek kardeşleri ona sahip olmuşlardı. İlk çocuğunu yedi yaşında dünyaya getirmişti. Gebeliğinin sonuna doğru bile tacize uğramıştı; erkekler onun doğum yapması için gereken yaklaşık yarım saatlik sürede sabırsızlıkla beklemiş, sonra gene üstüne çökmüşlerdi.

Tuhaftır ki Oona kabilenin doğum oranını aşağı yukarı dengede tutuyor, hatta bir bakıma nüfusta azalmaya bile neden oluyordu, çünkü erkekler onu düşünmekten

kendi eşlerini ihmal ediyor, onun uğruna kavga ederken ölüyorlardı.

Oona en sonunda, kocası aylarca ona elini sürmemiş olan kıskanç bir kadın tarafından öldürüldü. Bu koca, kabilenin âşık olan ilk erkeğiydi. Adı Vipo'ydu. Oona'nın el altında olmadığı zamanlarda başka bir kadına ya da kendi karısına gitmiyor diye erkek arkadaşları onu alaya alırlardı. Vipo rakipleriyle dövüşürken bir gözünü yitirmişti. Ufak tefek bir adamcağızdı. Öldürdüğü şeylerin en güzel parçalarını her zaman Oona'ya getirirdi. Çakmaktaşından bir süs eşyası yaratmak için uzun zaman çabalamış, böylelikle kabilenin ilk sanatçısı olmuştu. Ötekilerin hepsi çakmaktaşını yalnızca ok ucu ve bıçak yapmak için kullanırlardı. Vipo yaptığı süsü, ince bir deriyle boynuna assın diye Oona'ya vermişti.

Karısı kıskançlık yüzünden Oona'yı öldürünce Vipo da kin ve öfkeyle karısını öldürdü. Sonra yüksek sesle acılı bir şarkı okudu. Ve gözyaşları o kılı yanaklarından aşağı yuvarlanarak deliler gibi şarkı okumayı sürdürdü. Kabiledelikler onu öldürmeyi akıllarından geçirmeye başladılar, çünkü Vipo hiç kimseye benzemiyordu ve onlar bundan korkuyorlardı. Vipo deniz kıyısındaki ıslak kumlara, sonra gerideki dağların düz kayalıklarına Oona'nın resimlerini çizer olmuştu, ta uzaklardan görülebilen resimler. Vipo, Oona'nın ilkin odundan sonra taştan birer heykelini yaptı. Kimi zaman bunlarla birlikte yatıp uyuyordu. Kabile dilinin hantal sözcüklerinden, seslendirdiği zaman Oona'yı çağrıştıran bir tümce yaratmıştı: Bu tümceyi öğrenip seslendiren ve Oona'yı tanımış olan tek kişi o değildi.

Vipo, erkeği ona aylardır el sürmemiş olan kıskanç bir kadın tarafından öldürüldü. Bu kadının erkeği, Vipo'nun yaptığı Oona heykellerinden birini büyük bir bedel karşılığında (birçok bizonun postundan yapılmış koca-

man bir deri parçası) satın almıştı. Vipo deriden kendine pek güzel, sugeçirmez bir evceğiz kurduğu gibi giysi yapıp sırtına giyecek kadar da parça artırmıştı. Oona üstüne yeni yeni tümceler kurup duruyordu. Erkeklerin kimisi ona beğeni duyuyor kimisi dış biliyordu; kadınların ise hepsi ondan nefret ediyordu, çünkü Vipo onlara yokmuşlar gibi bakıyordu. Vipo öldüğünde erkeklerin birçoğu üzüldü.

Gene de Vipo'nun ortadan kalkışı insanları genelde rahatlattı. Çünkü o, kimilerinin gece uykularını tedirgin eden tuhaf kişinin biriydi.

KOKET

Bir zamanlar bir koket vardı, bu koketin de başından savamadığı bir hayranı. Adam kadının verdiği sözleri, ettiği yeminleri ciddiye aldığından bir türlü çekip gitmiyordu. Kadının imalı sözlerine bile inanıyordu. Bu da koketi çileden çıkarıyordu, çünkü başka erkeklerle geç ilişkiler kurabilmesinin yolunu tıkıyor; başka erkeklerin armağanlarının, iltifatlarının, çiçekleriyle yemek davetlerinin falan önünü kesiyordu.

Sonunda Yvonne bu hayranına hakaret edip yalan söylemeye ve ona zırnık bile vermemeye başladı ki bu öteki erkek arkadaşlarına koklattığı zırnıkların yanında bile eksi değer taşıyordu. Ama Bertrand'ın onun peşinden koşmaktan hâlâ vazgeçtiği yoktu, çünkü adam onun bu davranışlarını olağan ve kadınca buluyor, aşırı utançlığına yoruyordu. Yvonne bir ara adamı karşısına alıp konuşmayı bile denedi ve ömründe ilk kez olarak doğruyu söyledi. Doğruyu duymaya alışık olmayan, güzel kadınların hep yalan söylediğini sanan genç adam kadının sözlerini birer kaçamak olarak yorumladı ve onun peşinde koşmayı sürdürdü.

Yvonne evinde sunduğu sıcak kakao fincanına arsenik katarak hayranını zehirlemeye kalkıştı, gelgelelim Bertrand kurtuldu ve bu olayı sevdiği kızın bekâretini

kaptırma korkusunun daha büyük ve daha çekici bir kanıtı saydı; oysa Yvonne bekâretini on yaşındayken kaybetmiş, annesine de ırzına geçildiğini söylemişti. Böylelikle otuz yaşındaki bir erkeği hapse yollamıştı. Oysa iki hafta boyunca on beş yaşında olduğunu ve onun için çıldırdığını söyleyerek baştan çıkarmaya çalışmıştı bu adamı. Onun meslek yaşamını mahvetmek, karısını yerin dibine sokmak, sekiz yaşındaki kızını şaşkına çevirmek Yvonne'a zevk vermişti.

Diğer erkekler Bertrand'a akıl veriyorlardı. "Hepimiz nasibimizi aldık ondan," diyorlardı. "Belki yatağına bile girdik bir-iki kez. Sen bunu bile koparamadın. Oysa bu kadın beş para etmez!" Gelgelelim Bertrand, Yvonne'un gözünde kendisinin bambaşka bir yeri olduğuna inanıyor, gösterdiği sebatın olağanın üstünde olduğunu bilmekle birlikte bunu erdem sayıyordu.

Yvonne yeni bir hayranını Bertrand'ı öldürmeye kıskırttı. Bu adamı kendinden yana çekmek için Bertrand'ı ortadan kaldırırsa onunla evleneceğini söyledi. Bertrand'a da öbür adam hakkında aynı şeyi söyledi. Yeni hayran Bertrand'ı düelloya davet etti, ilk atışta ıskaladı ve o zaman, öldürmeyi tasarladığı adamla konuşmaya başladı (Bertrand'ın silahı hiç ateş almamıştı). Hasımlar, ikisine de evlenme sözü verilmiş olduğunu öğrendiler. İki de bu kadına pahalı armağanlar almış, şu son aylardaki sıkıntılı durumlarında borç para vermişlerdi.

Şimdi ona dış biliyorlar, ama onu durdurmak için bir yol düşünemiyorlardı. Sonunda onu öldürmeye karar verdiler. Yeni hayran gidip Yvonne'a, aptal ve sırnaşık Bertrand'ı öldürmüş olduğunu bildirdi. Sonra Bertrand kapıyı çaldı. İki erkek kavgaya tutuşmuş gibi yaptılar. Gerçekte ise Yvonne'u ite kaka aralarına alıp kafasına vura vura öldürdüler. Herkese kadının onları ayırmaya çalışırken kazara darbe yiyip öldüğünü söylediler.

Psikolojik gerilimin ustası Patricia Highsmith, bu kez bizi bir kadın düşmanının zihninde yolculuğa çıkarıyor. “Kusursuz küçükhannım”dan “kadın romancı”ya, “dansçı”dan “koket”e, bu koleksiyonun parçası olan on yedi kadının her biri kendilerine biçilen basmakalıp rollere karşı koyuyor ve bu boğucu dünyayı yıkmak adına hem kendilerini hem de çevrelerindeki erkekleri felakete sürüklemekten çekinmiyor.

Highsmith, sıradan olduğunu düşündüğümüz hayatların gizlediği acayiplikleri ve vahşilikleri bu kez bir fabl yazarının yalın ama ironi dolu diliyle anlatıyor. *The Guardian* eleştirmeninin de söylediği gibi: “Bu kitabın amacı kadın düşmanlarına bir ders vermek değildir, tam tersine bir kadın düşmanına doğum günü armağanı olarak verilebilecek nitelikte bir gerilim yapısıdır.”

#modernmasallar #yaşamdanbirkesit #kadınnadıyok
#cinsiyetpolitikaları #kadındüşmanlığı

